

1 Bij Le Hourdel aan de baai van de Somme is de belangrijkste kolonie zeehonden te vinden van Frankrijk. De rivier mondt er uit als een estuarium (breed, zoet en zout water mengen zich, er is getijdeverschil waarneembaar), vol slikken, schorren en kwelders.

# Het onbenoembare zoeken

## Museumparels

Niet het landschap zelf maar de herinneringen eraan zijn bepalend in de schilderijen van Jan Snijder: de uiterlijke wereld laat de innerlijke zien. Door **Han Steenbruggen**.

De Friese schilder Jan Snijder vindt zijn inspiratie in de landschappelijke gebieden rond zijn woonplaats Drachten en vooral op het eiland Vlieland. Tijdens zijn verblijven op het waddeneiland legt hij in schetsboeken vast wat hem frappeert. De vele schetsen die Snijder door de jaren heeft getekend, vormen in veel opzichten zijn beeldreservoir en laten tezamen zien wat de kunstenaar raakt: een lage zon die zich spiegelt in de geulen op het wad, de schittering van licht op zee of de grafische vormen van golfbrekers op het strand. Sommige schetsen vormen al kort na hun ontstaan aanleiding voor een schilderij, andere worden terzijde gelegd om soms pas jaren later in verf tevoorschijn te komen. In het atelier fungeren ze vooral als impulsen, om de herinnering aan een bepaalde plek of natuursensatie op te roepen.

Iedere vlek, veeg of lijn kan het schilderij een nieuwe richting op stuwen

Beelden de tekeningen in zekere zin af, de schilderijen die vervolgens in atelier ontstaan, zijn in de eerste plaats pogingen om de sfeer en emoties die met de oorspronkelijke ervaring verbonden zijn te verbeelden. Het schilderproces zelf vormt de zoektocht daarnaartoe, tijdens welke iedere vlek, veeg of lijn het schilderij een nieuwe richting kan op stuwen.

In veel gevallen zijn de werken verstoken van een duidelijke voorstelling en zijn ze vooral te begrijpen als improvisaties op licht en atmosfeer. En het bijzondere van die bijna-abstracties is dat ze op hun beurt in staat zijn om onze herinneringen aan natuurervaringen te activeren. Zo vergaat het mij althans regelmatig als ik geconcentreerd naar zijn schilderijen kijk.

Bij een van mijn favoriete schilderijen van zijn hand – sinds lange tijd deel uitmakend van de collectie van Museum Belvédère – had ik dat heel sterk. Toen ik het voor het eerst zag, herkende ik onmiddellijk het zilveren licht dat tussen zwarten en witten verscholen ging, de zwaar over een horizon leunende nevels en de ritmisch getrokken ribben van een drooggevallen waddenstrand. Ik was dan ook van mijn stuk gebracht toen ik achterop het doek de titel *Le Hourdel* las en zo moest vernemen



Le Hourdel, 2005. Temperaverf op doek, 70 x 80 cm. Collectie Museum Belvédère

dat niet het wad, maar een Frans kustplaatsje het onderwerp vormde van het schilderij. Het bracht mij ertoe tijdens een van onze vakanties een omweg te nemen en de plek te bezoeken waaraan het schilderij refereert.

### Somme

Daar deed ik op een druilerige namiddag de wonderlijke ontdekking van een waddenlandschap aan de monding van de Somme. Het liet mij tegelijkertijd inzien dat Snijder niet zozeer waddenlandschappen of plaatsgebonden natuurervaringen schildert, maar de sentimenten die zij opwekken en die zich manifesteren in verf, kleur en vorm. Daarin ligt ook de reden waarom hij indrukken nooit onmiddellijk uitschildert, maar lang in zich om laat wente-

len tot ze versmelten in beeld met een universele, emotionele lading. En iedereen kan daaraan zijn eigen landschapssentimenten en -herinneringen aan verbinden.

**Ik herkende onmiddellijk de ritmisch getrokken ribben van een waddenstrand**

Het zou de kunstenaar dan ook te kort doen hem als 'typische' Friese schilder te omschrijven. Zeker, hij is gevormd door zijn omge-

ving, door het open Friese landschap met z'n zachte wadde-licht, maar zijn schilderkunst komt voort uit een persoonlijke, zeker niet aan streek gebonden visie op de natuur en kan ook in andere kuststreken gedijen. De serie schilderijen die hij maakte in de buurt van het Franse Le Hourdel zijn daarvan de sprekende voorbeelden. Ze laten vooral ook zien dat het in Snijders landschappen veeleer gaat om het oproepen van natuursensaties en daaraan verbonden gevoelens dan om topografie. Zelf verklaart de schilder: „Ik ben niet geïnteresseerd in een afbeelding van een landschap. Mij gaat het om het verbeelden van een ervaring of beleving. Een landschap is meer een aanleiding om een innerlijke wereld op te roepen. Verf

als voertuig van de verbeelding op zoek naar het onbenoembare.”

Het werk van Jan Snijder behoort tot de vaste waarden van Museum Belvédère. Hij is met meerdere schilderijen vertegenwoordigd in de tentoonstelling *Improvisaties op wind, water, wad*, die van 29 mei tot en met 13 september in het museum te zien is. Jan Snijder werd in 1960 te Surhuisterveen geboren. Hij is autodidact en woont en werkt in Drachten.

1 Han Steenbruggen is directeur-conservator van Museum Belvédère

1 In *Museumparels* belichten Friese musea wekelijks een topstuk uit hun collectie. Keramiëkmuseum Princenhof en Museum Belvédère wisselen elkaar af